

Briselē, 18.12.2025.
COM(2025) 798 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS PADOMEI UN EIROPAS PARLAMENTAM

Atjauninātas vadlīnijas par zvejas kapacitātes un zvejas iespēju līdzsvara analīzi, kuras Komisija saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1380/2013 par kopējo zivsaimniecības politiku, konkrēti, tās 22. pantu, pieņēmusi attiecībā uz tālāko reģionu flotes segmentiem, kuros kuģu garums ir mazāks par 12 metriem

1. IEVADS

Eiropas Savienībai ir deviņi tālākie reģioni – tie atrodas Atlantijas okeānā un Indijas okeānā, Karību jūrā un Latīņamerikā, tālu no Eiropas krastiem. Šie reģioni ir Francijas Gviāna, Gvadelupa, Martinika, Majota, Reinjona un Senmartēna (Francija), Azoru salas un Madeira (Portugāle) un Kanāriju salas (Spānija).

Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 349. pantā ir atzīts, ka šo tālāko reģionu “struktūras sociālo un ekonomisko stāvokli” (..) “vēl vairāk apgrūtinā tādi faktori kā attālums, tas, ka tās ir salas, maza teritorija, sarežģīts reljefs un klimats, tautsaimniecības atkarība no dažiem ražojumiem, kas, nemainoties un cits citu papildinot, nopietni kavē to attīstību”. Panta paredz, ka Savienības tiesību aktos un rīcībpolitikās, tai skaitā zivsaimniecības politikā, tiek pieņemti īpaši pasākumi, kas reģioniem palīdz šīs problēmas risināt.

2022. gadā Komisija pieņēma paziņojumu par Savienības tālākajiem reģioniem⁽¹⁾, kurā izklāstīja jaunu šiem reģioniem veltītu stratēģiju, kas vēlreiz apliecina Komisijas apņemšanos minēto reģionu specifiku atspoguļot Savienības tiesību aktos un rīcībpolitikās, arī kopējā zivsaimniecības politikā (KLP).

Salīdzinājumā ar Savienības zvejas floti kopumā tālāko reģionu zvejas flotē darbojošos kuģu skaits ir mazs, tie lielākoties paredzēti nerūpnieciskai zvejai un ir ģimenes īpašumā, tāpēc tiem raksturīgas neviendabīgas zvejas stratēģijas, tie ir energoietilpīgi un darbojas īpaši sarežģītos okeāna un meteoroloģiskajos apstākļos, kas būtiski ietekmē vidējo kuģa izmantojumu. Šīs flotes galvenokārt sastāv no kuģiem, kuru garums ir mazāks par 12 metriem un kuriem ir maza dzinēja jauda, ierobežots darbības diapazons un augstākas ekspluatācijas izmaksas, ko rada attālums un atkarība no importētas degvielas un aprīkojuma. Turklāt flotēm ir apgrūtināta piekļuve privātam finansējumam un ierobežota infrastruktūra, un šie faktori ietekmē zvejniecību vispārējo rentabilitāti un spiež zvejniekus pievērsties vairākām darbībām, lai kompensētu ienākumu trūkumu, bet tas savukārt ietekmē kuģu izmantojuma rādītāju. Kuģi darbojas šauros piekrastes šelfos, kur bieži konkurē ar migrējošām sugām vai ar kaimiņvalstu flotēm, un sociālekonomiskas neaizsargātības apstākļos, kuros zvejniecībām ir būtiska nozīme vietējās nodarbinātības, pārtikas un kopienas stabilitātes aspektā. Turklāt specializētajā zvejā apgūtie krājumi tālākajos reģionos ir pēc savas dabas citādi un pēc sugu sastāva daudzveidīgāki nekā krājumi, kurus specializētajā zvejā apgūst pārējā Savienības zvejas flote.

Šo specifisko strukturālo un ekoloģisko iezīmju dēļ tradicionālās ES krājumu novērtēšanas metodikas, kas izstrādātas galvenokārt vienas sugas zvejniecībām, par kurām ir daudz datu, kā arī kuģu izmantojuma novērtēšanas metodikas, kas izstrādātas zvejniecībām, kuras ir mazāk pakļautas ekstrēmiem laikapstākļiem un kuru rentabilitāte un finansējums ir pietiekams, lai zvejnieki varētu paļauties uz zveju kā uz savu vienīgo darbību, varētu nākties pielāgot, lai pienācīgi ņemtu vērā tālāko reģionu realitāti. Pielāgojot metodiku, jāreķinās arī ar to, ka nereti sarežģījumus rada zvejas kuģi, kas Savienībā ir vieni no vecākajiem un mazākajiem, turklāt to aprīkojums nav īsti piemērots apzvejoto zivju krājumu dažādošanai tā, lai tie būtu plašāk un vienmērīgāk sadalīti pa zvejas vietām un tādā veidā tiktu novērsta zvejas operāciju pārmērīga

⁽¹⁾ COM(2022) 198 final.

koncentrēšanās krasta tuvumā, kā arī kuģu zvejas darbības raksturojošo datu vākšanai un pārraidīšanai.

Dati par šīm zvejniecībām ir salīdzinoši trūcīgi, tiek veikts mazāk krājumu novērtējumu, un tas savukārt ietekmē dalībvalstu spēju ziņot par līdzsvaru starp flotes kapacitāti un zvejas iespējām saskaņā ar Zvejas kapacitātes un zvejas iespēju līdzsvara analīzes pamatnostādņēm, kuras Komisija pieņēmusi saskaņā ar 22. panta 2. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 1380/2013 par kopējo zivsaimniecības politiku ⁽²⁾ (turpmāk “COM(2014) 545 final”). Turklāt, lai labāk aptvertu tālāko reģionu flotu zvejas darbību daudzveidību, var būt vajadzīgs flotes apakšsegmentu detalizētību palielināt, pārsniedzot to, kas prasīts Datu vākšanas sistēmā (DVS) ⁽³⁾.

Šajā paziņojumā ir ņemti vērā iepriekš minētie faktori, kas būtiski atšķiras no faktoriem pārējā Savienībā, un saskaņā ar prioritātēm, kas izklāstītas 2022. gada paziņojumā par tālākajiem reģioniem ⁽⁴⁾, tajā doti konkrēti norādījumi par to, kā novērtēt līdzsvaru tālāko reģionu flotes segmentā, kurā kuģu garums ir mazāks par 12 metriem. Ar šo paziņojumu dažus COM(2014) 545 final elementus saskanīgi ar LESD 349. pantu pielāgo tālāko reģionu strukturālajai sociālajai un ekonomiskajai situācijai un to veidojošajiem faktoriem un, ievērojot šā paziņojuma 3. iedaļā izklāstītos nosacījumus, aizstāj COM(2024) 223 final.

Ņemot vērā to, ka COM(2024) 223 final zaudēs spēku, un vadoties pēc Eiropas Okeāna paktā ⁽⁵⁾ noteiktajām saistībām, Komisija ir aicinājusi dalībvalstis, kurām ir flotes tālākajos reģionos, iesniegt vadlīniju grozīšanu pamatojošus zinātniskus pierādījumus un ir apspriedusies ar savu zinātnisko struktūru, proti, Zivsaimniecības zinātnes, tehnikas un ekonomikas komiteju (ZZTEK) ⁽⁶⁾.

Šis paziņojums paredz alternatīvas metodes (salīdzinājumā ar tām, kas izklāstītas COM (2014) 545 final), kādas attiecīgās dalībvalstis var izmantot, lai dažus indikatorus izstrādātu īpaši tiem tālāko reģionu flotes segmentiem, kuros kuģu garums ir mazāks par 12 metriem. Šīs alternatīvās metodes pamatojas uz COM(2014) 545 final un COM (2024) 223 final iestrādēm un ņem vērā 1) papildu zinātnisko analīzi un ieteikumus, ko ZZTEK sniegusi saistībā ar dalībvalstu ikgadējiem ziņojumiem par floti, un 2) informāciju, ko attiecīgās dalībvalstis sniegušas par saviem tālākajiem reģioniem ⁽⁷⁾.

Dalībvalstīm vienmēr, arī piemērojot šajā paziņojumā izklāstītās vadlīnijas, būtu jāsniedz visi dati un paskaidrojumi, kas vajadzīgi, lai pamatotu izdarītās izvēles un lai ZZTEK vajadzības gadījumā varētu veikt tālāku analīzi un rūpīgāku pārbaudi.

2. ALTERNATĪVAS METODES, KAS IZMANTOJAMAS TĀLĀKO REĢIONU FLOTES SEGMENTOS, KUROS KUĢU GARUMS IR MAZĀKS PAR 12 METRIEM

COM(2014) 545 final ir pamata noteikumi, kas attiecas uz visiem flotes segmentiem.

⁽²⁾ COM(2014) 545 final.

⁽³⁾ Padomes Regula (EK) Nr. 199/2008 (2008. gada 25. februāris) par Kopienas sistēmas izveidi datu vākšanai, pārvaldībai un izmantošanai zivsaimniecības nozarē un par atbalstu zinātniskā padoma izstrādei saistībā ar kopējo zivsaimniecības politiku (OV L 60, 5.3.2008.).

⁽⁴⁾ COM(2022) 198 final.

⁽⁵⁾ COM(2025) 281 final.

⁽⁶⁾ STECF 25-18 un STECF PLEN 25-02.

⁽⁷⁾ Sk. STECF PLEN 25-02.

Šā paziņojuma noteiktās vadlīnijas iedibina alternatīvas metodes, kas domātas tālāko reģionu flotes segmentiem, kuros kuģu garums ir mazāks par 12 metriem, un var tikt izmantotas, sagatavojot tālāk aprakstītos datu parametrus, bioloģiskos indikatorus, kuģu izmantojuma indikatorus un papildu indikatorus.

Jebkuru no šajā paziņojumā aprakstītajām alternatīvajām metodēm dalībvalstis, gatavojot flotes ziņojumu par attiecīgajiem flotes segmentiem, drīkst izmantot tikai tad, ja tās šādu vajadzību spēj pamatot ar attiecīgā flotes segmenta īpašo situāciju un ierobežojumiem, kurus tam radījusi atrašanās kādā no tālākajiem reģioniem. Šāds pamatojums pievienojams flotes ziņojuma pielikumā.

Saskaņā ar COM(2014) 545 final gadījumos, kad indikatori liecina par nelīdzsvarotību kādā no attiecīgajiem flotes segmentiem, bet dalībvalsts uzskata, ka attiecīgais flotes segments tomēr ir līdzsvarā ar resursiem (vai otrādi), tiek sagaidīts, ka dalībvalsts sniegs pamatojošu analīzi, kas ļaus Komisijai un ZZTEK, izdarot secinājumus par līdzsvaru, pilnībā izprast un ņemt vērā dalībvalsts nostāju pamatojošos iemeslus. Teiktais būtu jāpiemēro gan tad, kad indikatori sagatavoti saskaņā ar COM(2014) 545 final izklāstītajām metodēm, gan tad, kad tie sagatavoti, izmantojot šajā paziņojumā izklāstītās alternatīvās metodes.

2.1. Datu parametri un flotes segmentācija

Lai standartizētu analīzi, atvieglotu salīdzināšanu un divreiz nedarītu to pašu darbu, saskaņā ar COM(2014) 545 final datu parametri būtu jāaprēķina, izmantojot DVS savāktos datus.

Saskaņā ar ZZTEK ieteikumu indikatorus, kas aprēķināti attiecībā uz tālāko reģionu kuģiem, kuru garums ir mazāks par 12 metriem, pēc vajadzības var sīkāk dezagregēt pa flotes apakšsegmentiem⁽⁸⁾. Principā apakšsegmentācija palīdzēs panākt, ka apakšsegmentu indikatoru vērtības ir reprezentatīvākas nekā agregētākas segmentācijas gadījumā. Ja dalīšana apakšsegmentos ir paredzēta, tai jānotiek papildus DVS, nevis tās vietā. Turklāt visi dati, pēc kuriem veikti flotes ziņojuma aprēķini, jāsniedz arī flotes ziņojuma pielikumā un dalījumam apakšsegmentos jābūt tādām pašām, kāds lietots aprēķinos.

2.2. Bioloģiskie indikatoru

Saskaņā ar COM(2014) 545 final flotes segmenta līdzsvarotība daļēji pierādīta ir tad, ja līdzsvarotību uzrāda abi bioloģiskie indikatoru (ilgtspējīgas ieguves indikators un riskam pakļauto krājumu indikators).

2.2.1. Ilgtspējīgas ieguves indikators

Attiecībā uz tālāko reģionu flotes segmentiem, kuros kuģu garums ir mazāks par 12 metriem, ilgtspējīgas ieguves indikatora (SHI) aprēķināšanu, kas skaidrota COM(2014) 545 final 10.1. iedaļā, drīkst vienkāršot vienā no šādiem veidiem:

- F un Fmsy vērtības (vēlamāk, pirmajā norādītajā veidā) var iegūt: a) no nacionālajiem novērtējumiem, kurus izvērtējuši profesionāļi, un šis izvērtējums ir vai nu publiski pieejams, vai pievienots flotes ziņojuma pielikumā; b) no nacionālajiem novērtējumiem, kurus profesionāļi (vēl) nav izvērtējuši, un nacionālie novērtējumi

⁽⁸⁾ Dalībvalstīm būtu pēc iespējas pilnvērtīgāk jāizmanto ekonomisko datu iesniegšanas veidnes ailes ACTIVITY, GEAR un FISHERY.

pievienoti flotes ziņojuma pielikumā, lai tos nodotu profesionāliem izvērtēšanai. Krājumu novērtējumi būtu jābalsta uz jaunākajiem pieejamajiem datiem, kas atspoguļo zivju krājumu pašreizējo stāvokli. Ņemot vērā to, ka ikgadēji dati par katru krājumu ne vienmēr ir pieejami, dalībvalstīm būtu jāgādā par to, lai iekļautie krājumu novērtējumi balstītos uz jaunākajiem pieejamajiem datiem un nebūtu vecāki par trim gadiem pirms pārskata gada. Tomēr precīzs laika grafiks var atšķirties atkarībā no krājumu dzīves cikla, proti, dažām sugām ar garākiem dzīves cikliem relevanti var būt arī nedaudz vecāki (tomēr ne vecāki par pieciem gadiem) novērtējumi; SHI indikatoru var norādīt kopā ar faktisko aptvēruma procentuālo daļu un vērtības aprēķināšanā izmantoto krājumu skaitu;

- var izmantot F un Fmsy vērtības, kas aplēstas vienai vai vairākām reprezentatīvām attiecīgās zvejniecības mērķsugām; šādā kontekstā var uzrādīt un izmantot arī sugu grupu produktivitātes novērtējumus.

Neatkarīgi no tā, vai dalībvalsts ir piemērojusi vienkāršošanu, flotes ziņojuma pielikumā obligāti jāpievieno visi dati, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu pilnīgu pārredzamību un ZZTEK varētu veikt rūpīgāku pārbaudi.

2.2.2. Riskam pakļauto krājumu indikators

Saskaņā ar COM(2014) 545 final dalībvalstīm jāskaidro, cik daudzi krājumi, kurus attiecīgais flotes segments izmanto, patlaban ir novērtēti kā “augsta bioloģiskā riska” krājumi. COM(2014) 545 final arī precizēts, ka “izmanto” šajā kontekstā nozīmē, ka no augsta riska krājuma tiek gūti vairāk nekā 10 % flotes nozveju vai ka flote gūst vairāk nekā 10 % šāda krājuma nozveju.

Pamatojoties uz ZZTEK ieteikumu un ņemot vērā īpašo situāciju, kādā atrodas tālāko reģionu flotes segmenti, kuros kuģu garums ir mazāks par 12 metriem, COM(2024) 223 final deva dalībvalstīm iespēju uz laiku izmantot alternatīvu robežvērtību, pēc kuras nosaka, vai attiecīgie flotes segmenti izmanto augsta riska krājumus⁽⁹⁾. Pēc tam, kad COM(2024) 223 final būs zaudējis spēku, minētā alternatīvā robežvērtība būtu jāpielāgo, lai labāk atspoguļotu šo flotes segmentu individuālās iezīmes, kas aprakstītas šā dokumenta 1. iedaļā, un to ietekmi uz attiecīgajiem krājumiem.

Tāpēc dalībvalstis attiecībā uz tālāko reģionu flotes segmentiem, kuros kuģu garums ir mazāks par 12 metriem, var uzskatīt, ka riskam pakļauto krājumu flotes segments izmanto tad, ja no šā krājuma tiek gūti vairāk nekā 20 % flotes segmenta nozveju vai ja flotes segments gūst vairāk nekā 10 % attiecīgā krājuma nozveju. Detalizēti dati un veikto aprēķinu skaidrojums, kā arī šīs alternatīvās robežvērtības piemērošanas zinātniskais pamatojums dalībvalstīm jāpievieno flotes ziņojuma pielikumā, tā lai ZZTEK varētu veikt rūpīgāku pārbaudi.

Attiecībā uz krājumiem, kas kopīgi ar trešām valstīm, it īpaši reģionālu zvejniecības pārvaldības organizāciju (RZPO) pārvaldītiem krājumiem, dalībvalstis un ZZTEK riskam pakļauta krājuma (SAR) indikatora aprēķināšanā izmantos starptautiskus nozvejas datus, ja tādi būs pieejami. Ja šādi starptautiski dati par kopīgiem krājumiem nav pieejami, SAR aprēķināšanā tiks izmantoti dati par ES nozvejām, papildināti ar relevantu informāciju un datiem. Krājumi, kuri – pēc attiecīgās RZPO datiem – nav pārzvejoti vai netiek pārzvejoti, par “riskam pakļautiem krājumiem” netiks uzskatīti.

⁽⁹⁾ STECF PLEN 24-01.

2.3. Kuģu izmantojuma indikators

Saskaņā ar COM(2014) 545 final kuģu izmantojuma indikators (VUR) ir katram flotes segmentam noteikts vidējais rādītājs, kas atspoguļo faktiski izvērstās zvejas piepūles un teorētiski iespējamās maksimālās zvejas piepūles attiecību.

Atzīstot tālāko reģionu flotu unikālās iezīmes, arī zvejas aktivitātes līmeņa mainīgumu, dalībvalstīm arī turpmāk vajadzētu būt iespējai aprēķināt alternatīvu šā indikatora versiju, kas – pienācīgi pamatotos gadījumos pielāgota segmenta līmenī – balstās uz teorētisko, nevis faktisko maksimālo aktivitātes līmeni un tiek ņemta vērā līdzsvara novērtējumā. Indikatora vērtība būtu jānosaka katrai dalībvalstij pašai, tālab piesaistot ekspertus, izmantojot pieejamo informāciju un ņemot vērā dabiskos, tehniskos un sociālos apstākļus, kas ir konkrētās tālāko reģionu flotes īpašajai situācijai relevanti. Šāda iespēja dalībvalstīm tiek dota tāpēc, ka flotes segmentā novēroto jūrā pavadīto dienu skaita maksimumu katrā atsevišķā pārskata gadā var ietekmēt ārēji faktori un attiecīgi šis skaits var neatspoguļot flotes patieso tehnisko kapacitāti. Ārēju faktoru piemērs ir COM(2014) 545 final 12.2. iedaļā nosauktie ekonomiskie, vidiskie un sociālie iemesli. Kā atzīmēts 1. iedaļā, šādi ārējie faktori sevišķi ietekmē tālāko reģionu flotes segmentus, kuros kuģu garums ir mazāks par 12 metriem.

Ja dalībvalstis spēj šīs indikatora versijas izmantošanu pamatot, kā noteikts COM(2014) 545 final 12.2. iedaļā, to var atspoguļot VUR_{nn} indikatora izvēlē. Konkrētā *nn* izvēles pamatojums jāsniedz flotes ziņojuma pielikumā kopā ar visiem aprēķinam vajadzīgajiem datiem. Lai varētu apzināt VUR tendences, dalībvalstis, kas piemēro tehniskā indikatora VUR_{nn} versiju, tiek rosinātas vairākus gadus izmantot vienu un to pašu robežvērtību, jo tas palīdzēs samazināt ekstrēmu vērtību ietekmi. Jebkurā gadījumā dalībvalstīm, kad tās nosaka vai koriģē *nn* robežvērtību, ir jāsniedz skaidrs lēmuma pamatojums.

Lai novērstu precizitātes problēmas, kas rodas no pārāk maza atsauces parauga, to segmentu līdzsvara novērtējumā, kuros ir mazāk nekā desmit kuģu, jābalstās uz indikatora versiju, ar kuru iegūst augstāko vērtību, turklāt jāņem vērā COM(2014) 545 final 12.3. iedaļā noteiktā minimālā atsauces vērtība 0,7.

2.4. Papildu indikatori

Attiecībā uz tālāko reģionu flotes segmentiem, kuros kuģu garums ir mazāks par 12 metriem, kā bioloģiskos papildu indikatorus var uzrādīt pārmērīgi izmantoto krājumu skaita indikatoru (NOS) un ekonomiskās atkarības indikatoru (EDI), kurus aprēķina saskaņā ar ZZTEK ieteikumu ⁽¹⁰⁾.

Var uzrādīt arī sociālos indikatorus, kuri var palīdzēt plašāk atspoguļot sociālekonomiskos apstākļus, kādos konkrētā flote darbojas. Tas dalībvalstīm dod iespēju labāk atainot to savas flotes segmentu stāvokli, kurus veido vismazākie kuģi un kuros darbojas potenciāli vismazāk aizsargātie kuģi, zvejnieki un uzņēmumi.

Šie papildu indikatori nav uzskatāmi par alternatīviem indikatoriem un nav izmantojami flotes līdzsvara aprēķināšanā.

⁽¹⁰⁾ Par šo indikatoru aprēķināšanu skatīt ZZTEK ziņojumus STECF-PLN-24-01 un STECF-15-02, 76.–78. lpp. (n = 10 %).

3. NOBEIGUMA APSVĒRUMI

Šīs vadlīnijas jāizmanto, sagatavojot un novērtējot valstu ziņojumus, kas dalībvalstīm līdz 2026. gada maijam jāiesniedz saskaņā ar ar 22. panta 2. punktu Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 11. decembra Regulā (ES) Nr. 1380/2013 par kopējo zivsaimniecības politiku un ar ko groza Padomes Regulas (EK) Nr. 1954/2003 un (EK) Nr. 1224/2009 un atceļ Padomes Regulas (EK) Nr. 2371/2002 un (EK) Nr. 639/2004 un Padomes Lēmumu 2004/585/EK. Tomēr tās piemēro arī to valstu ziņojumu novērtēšanā, ko dalībvalstis iesniegušas līdz 2025. gada maijam, ja minētajos ziņojumos jau ir novērtējumi vai informācija, kas attiecīgā flotes segmenta līdzsvaru ļauj novērtēt labvēlīgāk nekā saskaņā ar COM(2014) 545 final, kas papildināts ar COM(2024) 223 final. Komisija turpinās sadarboties ar ZZTEK, it īpaši ZZTEK ekspertu darba grupu tālāko reģionu jautājumos, lai pievērstos tālākajiem reģioniem raksturīgajām problēmām.